

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ МЕДІА - КОМПЕТЕНТНОСТІ»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

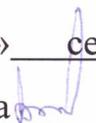
Спеціальність: 034 Культурологія

Освітня програма: Культурологія

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв

« 29 » серпня 2025 р

Голова Олександр РУДЕНКО

Розробники:

Гура Вікторія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри музикознавства та культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
музикознавства та культурології

Протокол № _1_ від. «28»_серпня_2025 р.

Завідувач кафедри музикознавства та культурології

доктор мист., професор Зав'ялова О.К.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
4-й			
Семестр			
Загальна кількість годин – 120		7-й	
		Лекції	
		22 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Консультації:	
2 год.			
Вид контролю: залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи медіакомпетентності» є формування знань та практичних навичок ефективної і безпечної взаємодії з інформацією, отриманої з медіа-джерел, з урахуванням використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійній, навчально-пізнавальній діяльності та міжособовому спілкуванні; а також основ медіакультури вираження себе в сучасному медіа-просторі.

Завдання дисципліни: оволодіння навичками аналізу видів медіа, засобів комунікації; критичного мислення та рефлексивного сприймання медіатекстів; методами аналізу медіатекстів; прийомами психологічного захисту проти непотрібної інформації та навичками безпечної поведінки в медійному просторі; навичками організації особистісного медійного простору (у тому числі й творчими); розвитком мотивації щодо формування індивідуальної медіакультури.

Зміст дисципліни розроблено на основі норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного освоєння та вивчення даної дисципліни необхідне володіння знаннями, вміннями та навичками з дисциплін «Культурологія», «ІКТ», «Паблік релейшенз».

3. Результати навчання за дисципліною

Грунтовне знання мови медіатекстів; специфіки жанрів й видів медіатексту; особливості аналізу та інтерпретації медіатексту з погляду аудиторій, що належать до різних культур, віку, освітніх і соціальних рівнів; основ медіапсихології інформаційного впливу, елементів кіберпсихології та медіа-гігієни тощо.

Формування у студентів умінь «читати», ідентифікувати й обговорювати аудіовізуальні тексти, у тому числі, пов'язані з мовою медіа (ракурс, план, колір, звук і т. д.); виокремлювати головну думку медіатексту, виражати думки з приводу його змісту (точність, доречність, упередженість тощо) і форми; аналізувати вплив реклами; визначати різниці між реальною подією та її відображенням у медіатексті; аналізувати вплив медіа на професійний розвиток і дозвілля людей; уміти створювати медіатексти для різних типів аудиторії.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей*: **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 6.** Цінування та повага різноманітності та

мультикультурності. **ЗК 7.** Здатність працювати автономно. **ЗК 8.** Здатність працювати в команді.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	Студент має повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
В	Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
С	Студент виявляє повні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоює основну літературу, виявляє здатність до самостійного оновлення знань. Але у відповіді студента наявні помилки.
Д	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
Е	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною літературою, передбаченою навчальною програмою; допускаються суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
F	Відповідь студента під час викладання основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
FX	Відповідь студента під час викладання основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО з повторним навчанням за програмою відповідної дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль											Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2							
Т 1.	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	75	100
Поточний контроль												
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	5		
Контроль самостійної роботи											25	
2	2	2		2	2	2	2	2	2	5		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: тести, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, усні доповіді та інші види індивідуальних та групових завдань, екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.

Тема 1. Медіакомпетентність як складова професійної компетентності культуролога.

Зміст поняття «медіакомпетентність». Принципи формування медіакомпетентності. Специфіка формування медіакомпетентності культуролога.

Медіакомпетентність як результат медіа грамотності сучасного культуролога – важливий крок у забезпеченні результативності та ефективності професійної діяльності.

Тема 2. Медіаграмотність та медіакомпетентність у сучасній освіті.

Вплив нових медіа та їх інтеграція в університетську освіту.

Студент як споживач інформаційного контенту, інформаційних технологій і автор, творець медійних продуктів. Сучасний студент – «цифрова людина» (digital native).

Розвиток медійних та інформаційних вмінь і навичок викладачів університетів.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес та формування медіа компетентності.

Тема 3. Креативність як ознака медіакомпетентності.

Медіакомпетентність як сукупність мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінці, створенню та передачі медіатекстів у різних видах, формах і жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа в соціумі.

Креативний показник як базовий у структурі медіа компетентності.

Формування креативності засобами медіатехнологій.

Тема 4. Формування медіакомпетентності засобами аудіовізуальних технологій.

Медіакомпетентність як принципово важлива професійна якість в суспільстві інфокомунікаційних технологій.

Показники медіакомпетентності: мотиваційний, інформаційний, методичний, практико-операційний, креативний.

Створення власного медіатексту з метою оволодіння креативними вміннями шляхом виконання циклу літературно-імітаційних, театралізовано-ситуативних, зображувально-імітаційних творчих занять за допомогою евристичних, ігрових форм і технічних засобів.

Тема 5. Місце медіа у формуванні сучасної картини світу.

Медіа як засоби масової інформації і комунікації. Вплив медіа на різні вікові категорії осіб, які навчаються. Пошук, обробка і презентація інформаційного матеріалу. Педагогічні аспекти аудіовізуальної грамотності.

Види і функції засобів масової інформації: друківані і електронні. Класифікація засобів масової інформації за способом передачі інформації та за каналами сприйняття (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні).

Соціально-педагогічні критерії медіа по місцю використання, змісту інформації, цілям використання, наслідкам впливу на аудиторію слухачів чи особистість.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА МЕДІАЛОГІЯ.

Тема 6. Критичне мислення як компонент медіакомпетентності.

Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі розвитку освітнього сектора.

Формування мислення майбутніх здобувачів освіти. Знання як матеріал або результат мисленевої діяльності. Аналітико-синтетичної діяльності тих, хто навчається, як основа для формування мислення, визначальне завдання в діяльності здобувачів та науково-педагогічних працівників.

Критичне мислення як здатність аналізувати медіаінформацію з врахуванням стандартів логіки, психолого-етичного та естетичного підходів.

Основні риси критичного мислення за В. Болотовим і Дж.Спіро щодо: застосування знань для прийняття рішень; використання різноманітних смислів і підходів; виявлення і перевірка передумов; надання розумних і обгрунтованих аргументів; доведення чи недоведення аргументів; дослідження.

Тема 7. Інформаційні виклики сучасної медіакультури.

Інформація як «стерилізоване знання», вплив масової культури на інформаційні вибухи сучасного суспільства. Демасифікація масмедіа. Телекратія та кліпова культура. ЕОМ та соціальна пам'ять. Інтернет та «віртуальна реальність»

Тема 8. Медіа в освітньому процесі.

Використання можливостей засобів масової інформації і комунікації в діяльності закладів освіти. Вплив аудіовізуальної інформації на навчання і виховання здобувачів освіти. Використання аудіовізуальної інформації науково- педагогічними працівниками в практичній діяльності.

Формування світоглядних позицій здобувачів освіти засобами масової інформації. Політичні, правові, трудові, патріотичні, моральні, релігійні, естетичні, філософські погляди як головні чинники навчально-виховного процесу та їх висвітлення аудіовізуальними інформаційними засобами.

Види комп'ютерних програм навчання. Програма Intel@ «Навчання для майбутнього». Спеціалізовані комп'ютерні програми, системи віртуальної

реальності їх вплив на особистість. Професійно орієнтовані імітаційні програми. Комп'ютерна анімація та імітація. Позитивні і негативні наслідки застосування медіатехнологій навчання.

Тема 9. Нові медіа та комунікації як фактор взаємодії в інформаційному середовищі.

«Нові медіа» як нові технологічні можливості у створенні та поширенні інформації. Інструменти нових медіа - від YouTube і Google до Facebook та Twitter.

Розвиток Інтернету, технологічний прогрес і людська природа. Особливості сприйняття інформації в Інтернеті. Стилїстика роботи журналіста в Інтернеті. Рекламні технології в Інтернет.

Групова робота та залучення користувачів до створення інформаційного продукту. Перевірка інформації в Інтернеті.

Поняття «мультимедійності» в процесі створення сучасного і конкурентного інформаційного продукту. Різноманіття подачі інформації на одному носії.

Засади застосування принципу «багатосторонньої комунікації» в нових медіа на противагу принципу «односторонньої комунікації» в традиційних медіа.

Тема 10. Медіазалежність: поняття, причини виникнення, симптоми, наслідки.

Специфічні інтернетні загрози і небезпеки. Психологічні та психічні зміни, що відбуваються внаслідок контакту із мультимедіа.

Кіберзалежність як деструктивна форма поведінки в Інтернеті.

Психологічні методи діагностики, корекції та профілактики Інтернет-залежності.

Медіабезпека. Кібербулінг і використання ІКТ для нанесення шкоди іншій людині. Основні правила безпеки в Інтернеті.

11. Медіагігієна: профілактика негативних психофізіологічних ефектів взаємодії з кіберпростором

Творче медіасприймання як психологічний захист від непотрібної візуальної інформації.

Вправи на дистанціювання: методика «Антиреклама», «Біла фарба», «Стоп образ».

Вправи на ретельний аналіз форми та змісту візуального медіазображення.

Психофізіологічні норми і ергономічні вимоги до діяльності з інформаційно-комп'ютерними технологіями. Організація робочого місця кіберкористувача. Порушення, які виникають зі сторони кістково-м'язового апарату, органів зору, нервової системи кіберкористувачів. Профілактика захворювань.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Екз.	Конс.	Самост. р.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ											
Тема 1. Медіакомпетентність як складова професійної компетентності культуролога.	9	2	2			5					
Тема 2. Медіаграмотність та медіакомпетентність у сучасній освіті.	9	2	2			5					
Тема 3. Креативність як ознака медіакомпетентності.	9	2	2			5					
Тема 4. Формування медіакомпетентності засобами аудіовізуальних технологій.	9	2	2			5					
Тема 5. Місце медіа у формуванні сучасної картини світу.	9	2	2			5					
	45	10	10			25					
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА МЕДІАЛОГІЯ.											
Тема 6. Критичне мислення як компонент медіакомпетентності.	11	2	2			7					
Тема 7. Інформаційні виклики сучасної медіакультури.	12	2	2			8					
Тема 8. Медіа в освітньому процесі.	12	2	2			8					
Тема 9. Нові медіа та комунікації як фактор взаємодії в інформаційному середовищі.	12	2	2			8					
Тема 10. Медіазалежність: поняття, причини виникнення, симптоми, наслідки.	14	2	4			8					
Тема 11. Медіагігієна.	12	2	2			8					
	75	12	14		2	47					
Усього годин:	120	22	24		2	72					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Медіакомпетентність як складова професійної компетентності культуролога.	2	-
2	Медіаграмотність та медіакомпетентність у сучасній освіті.	2	-
3	Креативність як ознака медіакомпетентності.	2	-
4	Формування медіакомпетентності засобами аудіовізуальних технологій.	2	-
5	Місце медіа у формуванні сучасної картини світу.	2	-
6	Критичне мислення як компонент медіакомпетентності.	2	-
7	Інформаційні виклики сучасної медіакультури.	2	-
8	Медіа в освітньому процесі.	2	-
9	Нові медіа та комунікації як фактор взаємодії в інформаційному середовищі.	2	-
10	Медіазалежність: поняття, причини виникнення, симптоми, наслідки.	2	-
11	Медіагігієна.	2	-
	Всього	22	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Медіакомпетентність як складова професійної компетентності культуролога.	2	-
2	Медіаграмотність та медіакомпетентність у сучасній освіті.	2	-
3	Креативність як ознака медіакомпетентності.	2	-
4	Формування медіакомпетентності засобами аудіовізуальних технологій.	2	-
5	Місце медіа у формуванні сучасної картини світу.	2	-
6	Критичне мислення як компонент медіакомпетентності.	2	-
7	Інформаційні виклики сучасної медіакультури.	4	-

8	Медіа в освітньому процесі.	2	-
9	Нові медіа та комунікації як фактор взаємодії в інформаційному середовищі.	2	
10	Медіазалежність: поняття, причини виникнення, симптоми, наслідки.	2	
11	Медіагігієна.	2	
	Всього	24	

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Медіакомпетентність як складова професійної компетентності культуролога.	5	-
2	Медіаграмотність та медіакомпетентність у сучасній освіті.	5	-
3	Креативність як ознака медіакомпетентності.	5	-
4	Формування медіакомпетентності засобами аудіовізуальних технологій.	5	-
5	Місце медіа у формуванні сучасної картини світу.	5	-
6	Критичне мислення як компонент медіакомпетентності.	7	-
7	Інформаційні виклики сучасної медіакультури.	8	-
8	Медіа в освітньому процесі.	8	-
9	Нові медіа та комунікації як фактор взаємодії в інформаційному середовищі.	8	
10	Медіазалежність: поняття, причини виникнення, симптоми, наслідки.	8	
11	Медіагігієна.	8	
	Всього	72	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Альбарран Алан Б. Менеджмент електронних ЗМІ [Електронний ресурс] / переклад з англ. Н. Кашуби, А. Іщенко. — К.: Наука, 2009. — 296с. — Режим доступу: <http://books.google.com.ua>
- 2 Закон України «Про інформацію». Відомості Верховної Ради України. Київ 02.10.92 №2657 (із змінами, внесеними згідно із Законами. Останній від 13.01.11 №2938).
3. Закон України «Про доступ громадян до публічної інформації». Відомості Верховної Ради України. Київ, від 13.01.11 №2939 - VI.
4. Закон України «Про захист суспільної моралі». Відомості Верховної Ради України. Київ, від 20.11.03 №1296 - IV.
5. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Постанова Президії Національної академії педагогічних наук України від 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http : //www.ispp .org.ua/news_44 .htm](http://www.ispp.org.ua/news_44.htm)
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; наук. ред. В. В. Резун. - Київ: Центр вільної преси, 2012. - 352 с.
7. Найдьонова Л.А. Кібер-булінг або агресія в інтернеті: способи розпізнання і захист дитини / Л.А.Найдьонова //Методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Серія: На допомогу вчителю. Вип. 4. - К., 2011. - 34 с. — Режим доступу : <http://mediaosvita.org.ua/>
8. Найдьонова Л. А. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально- психологічної моделі [Електронний ресурс] / Найдьонова Л. А. — Режим доступу : <http://www.academia.edu>

Додаткові:

1. Абетка візуальної грамотності [Електронний ресурс] / Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В., Євтушенко Р. — Київ : АУП, ЦВП, 2019. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Abetka_vizualnoy_gramotnosti_2019.pdf
2. Батьки, діти та медіа: путівник із батьківського посередництва / О. Волошенюк, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. - К. : ЦВП, АУП, 2017. - 79 с.
3. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: Моногр. [Електронний ресурс] / Бебик В. М. — К.: МАУП, 2005. — 440 с. — Режим доступу: [http: /www.vmurol.com.ua/upload/Navchalno_motodichna_robota/Navchalno_moto_dichna_materiali/Zhurnalistika/1/Informac_comunicac_management.pdf](http://www.vmurol.com.ua/upload/Navchalno_motodichna_robota/Navchalno_moto_dichna_materiali/Zhurnalistika/1/Informac_comunicac_management.pdf)
4. Методи маніпулятивного впливу ЗМІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mediaosvita.org.ua/>
5. Новітні медіа та комунікаційні технології: комплекс навчальних

програм для спеціальностей «журналістика», «видавнича справа та редагування», «реклама та зв'язки з громадськістю»/ За заг. ред. В. Е. Шевченко. — К.: Паливода А. В., 2012. — 412 с.

6. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019.— 100 с.

7. Сучасний медіа-менеджмент у друкованих ЗМІ: Шляхи роздержавлення української преси [Електронний ресурс]. - Вид. 2-ге, доповн. та виправлене / За ред. В. Іванова та Н. Ланге. — Київ: ЦВП, АУП, 2008. — 300 с. — Режим доступу : http://www.vnurol.com.ua/upload/Navchalno_motodichna_robota/Navchalno_motodichna_materiali/Zhurnalistika/Suchasniy_media_management.pdf

8. Федоров А.В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. 64 с.

9. Череповська Н. Медіаосвіта та медіакультура в ЗОШ [Електронний ресурс] / Череповська Н. - К.: Шкільний світ, 2010. - 128 с. — Режим доступу : <http://mediaosvita.org.ua/>

10. Щедрина О.І. Нові інформаційні технології: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2005. — 445 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Проект «MediaSapiens» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://osvita.mediasapiens.ua>

2. Навчальна програма «Медіаосвіта (медіаграмотність)» (для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників) / Левківський К.М., Іванов В.Ф., Даниленко В.І., Мележик В.П. та ін. [Електронний ресурс]. - К.: Міністерство освіти і науки , молоді та спорту України; Інститут інноваційних технологій і змісту освіти; Академія української преси - 2013. - 63 с. — Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/uploads/programm.pdf>

5. Національний Темпус-офіс в Україні. - Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/wshha-osvita-ta-bolonskvi-proces.html>

6. Офіційний сайт лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mediaosvita.org.ua/>

7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] . Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.

8. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. - Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/>

9. Он-лайн курс «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus

10. Он-лайн курс «Медіаграмотність для громадян» за посиланням <https://irex.mocotms.com/>

11. Он-лайн курс «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» за посиланням: <https://verified.ed-era.com/ua>

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії та теорії засобів масової інформації, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять.